

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca végén a (Máriaffy-ház) borsó a lap szel-
lemi részét illető közlemények czimzandók.

AZ ELLENZÉK ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. v. 32 korona. Negyed évre 4 frt. v. 8 korona.
Félévre 8 frt. v. 16 korona. 1 óra 1 frt 50 kr. v. 5 korona

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adnak vissza.

ELLENZÉK.

Telefon sz: 9.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Telefon sz: 9.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög centiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők
és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora 1 frt.
Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora: 5 frt.

Nyilttérli cikkek:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Bánffy-botlások.

A pozsonyi kázust spanyol illem-
szabályokkal mentetik. Furcsa il-
lemszabály, a mely nem tud megenni
sértés nélkül a melynek alkalmazása
botrányt idéz elő. Mindazonáltal rá-
állók az illemszabály alapjára s a míg
az megváltoztatva nincs, próbálók vele
megélni, mint a szőlős gazda a filok-
szerával.

Beavatottak szerint a spanyol eti-
kett úgy rendel, hogy a felség előtt
első sorban mindig a főherczegek s
utánuk az ezeket rangban követő kar-
dinálisok jelennek meg. Miután pedig
a katonaságot Frigyes főherczeg, akle-
rust a primás bíbornok vezette, ennélf-
fogva őket illette az elsőbbség s csak
utánuk jöhetett az országgyűlés.

Mint mondtam, a törvényt, illetve
illemszabályt elfogadom. Az első sor-
tehat a főherczeg, a második a bi-
borost illette meg. Jól van. Nincs ki-
fogásom. Csak hogy maradjunk szigo-
goruan a szabályzat mellett és ne kö-
vetkeztesünk önkénytelen s ne rázo-
gassunk ki logikát a könyökünk ből.

Első tehát Frigyes főherczeg ur,
második Vaszary Kolos ő eminenciája.
Helyes. De kimondja, hogy ennélfogva
harmadik az országgyűlés? Mert ezt
az etikett nem mondja. Az etikett egy-
általában nem beszél országgyűlésről.
V. Kárcly alatt nem bibelődtek Spa-
nyolországban ilyesmivel; még kevésbé
II. Fülöp alatt. Az etikett sem szená-
tust, sem populust, sem plebszt nem
ismer. Ennélfogva nem is beszél ró-
luk. Az országgyűlésről sem beszél. De
ha nem beszél, akkor annak sorrendjét
sem állapítja meg. Ilyenformán az eti-
kett szabályban nincsen az országgyű-
lésnek sorrendje. Ez a tény.

Már most Bánffy Dezső kormány-
elnök megállott ezen tény előtt és el-
mélkedett. Kicsinyke agyában megfor-
gatta a dolgot előlről, hátulról. A mi
tapasztalatot Beszterczén és Deesen
szerzett, azt mind elévette. A mi el-
méletet a megboldogult Magyar Pol-
gárból, Keletről és Kolozsvári Közlöny-
ből tanult, azt mind meghányta. Té-
pelődését azzal fejezte be, hogy a mi
nem lehet sem első, sem második, az
legyen harmadik.

Pedig a száraz tény az, hogy az
etikettben az országgyűlésnek nincsen
sorrendje. Tehát sem első, sem máso-
dik, sem harmadik nem lehet. Hány-
a-

dik legyen ilyenformán? Szörnyű re-
jtelv volt ez neki. Pedig nincsen ennél
egyszerűbb kérdés és könnyebb meg-
oldás.

A minek nincs sorrendje: az soron
kívül van.

A kormányelnök kötelessége lett
volna ezt a megoldást kitalálni és a
felségnek ajánlani, hogy az országgyű-
lés küldöttségét soron kívül fogadja.
Ergo a leleplezés előtt, hogy aztán
a küldöttség csatlakozzék a király ki-
sérétéhez s együtt vonuljanak az ün-
nepség színhelyére. Ez lett volna a
legmértőbb ötlet, mert azt jelentette
volna, hogy az államélet a maga tel-
jes fenségében jelenik meg. Ha ennek
az ötletnek bármi akadályá forgott
volna fenn: akkor azt kellett taná-
csolni, hogy vagy leghamarább „soron
kívül” vagy legkésőbb, tehát vala-
mennyi küldöttség után, szintén „soron
kívül” fogadtassék az országgyűlés.

Ezt a két szót: „soron kívül”
oda lehetett volna nyomtatni a pro-
grammba. Ez mindent megmagyarázott
volna és ma senki sem panaszkodnék
mellőzésről, senki sem beszélne bot-
rányról, senki sem inná, hogy a Ház
elnöke meghazudtolta a miniszterelnö-
köt és senki sem gondolna arra, hogy
a spanyol etikett akarta nyelni a ma-
gyar alkotmányt.

Látható, hogy a megoldás könyű
és egyszerű lehetett volna. Hanem hát
Bánffy ur csak abban tud virtuskodni,
hogy választási tivornyákat rendezzen
tömeges jogközbizással. Minden egyébre
képtelen. Tudatlan és korlátolt. Fél-
nevelésben részesült. Bárdolatlan és
czinikus. Modora félszeg s ha megszo-
rul, ferdít. Az igazmondáshoz kevés
az érke. Mikor valótlan állit, ügyetlen.
Egészben véve nevetséges.

Ennél az esetenél is, ugyan hány-
szor botlott belé a való tényekbe? Azt
mondja, tarokkozás közben beszélt vele
Szilágyi. Kiderült, hogy nem igaz, mert
az ügyet a Ház miniszteri szobájában
tárgyalták. Tarokkozás közben már
csak felvilágosítást kért tőle Szilágyi.

Azt is mondja, hogy „ország-
jellegű ünnepnek nem tekinthető” a
pozsonyi szoborleleplezés. Ez sem áll.
A hol a király, harminczkét főherczeg,
az országgyűlés mindkét háza, az osz-
trák és magyar miniszterium, a had-
sereg, a klerus, a törvényhatóságok és
bíróóságok megjelennek: ott maga az

állam tart ünnepet. Maga a király nagy
fontossága „nemzeti” ünnepnek nevezte
el a szertartást.

Azt is mondta Bánffy ur, hogy ez nem
tartozik a millenáris ünnepségek sor-
zatába. Itt sem mondott valót. Hiszen
a koronázás huszonöt éves jubileuma al-
kalmával határozta el a város, hogy
a millenium megörökítésére a koroná-
zási dombon koronázási emlékművet
állit. Beszédjében a király ezt föl is
említette. És a hivatalos lap is az ez-
redéves évforduló megörökítésével ka-
poslatos emlékmű leleplezési ünnepé-
lyének nevezi a pozsonyi ünnepet.

Állítja Bánffy, hogy ő éppen úgy
kapott meghívót, mint bárki más
és a rendezésben nem vett részt. Nem
igaz. Hiszen Szilágyival beszélt a kül-
döttség fogadása iránt s miután ez a
tisztelgés sem volt a programmba fel-
véve, ígérte hogy felvéteti. El is uta-
zott Pozsonyba; föl is vétette — har-
madiknak a sorrendben.

Ennyi botlás egy kicsit sok a jó-
ból. Ha ő nem szégyelli, bizony mi
szégyeljük, hogy az ország első tiszt-
viselője ilyen durva ellenmondások-
ba keveredik. Eszünkbe jut a zágrá-
bi zászlósértés, a mikor azt mondta,
hogy az nem zászló volt, hanem há-
rom különböző színű posztódarab ösz-
szevarva. Mikor pedig magán levelet
használt fel egy párt politikai megvá-
dolására, akkor azt mondta, nem le-
vél volt, hanem egy papírdarab, mely
egyből elhanyagolt papírral szanaszét
hevert az üresen maradt lakásban.

Mindez azt a különös előszerete-
tet bizonyítja, a melylyel a kormány-
elnök ur a tévedések iránt — és azt
a különös ellenszenvet, melylyel az
igazság iránt viseltetik. Azonban az
ilyen jellemvonások soha sem tartoz-
tak a kormányelnöki kvalitások közé.

Bartha Miklós.

Politikai hir.

A király és kvóta. Budapestről
vett értesülés szerint a király kedden
délután hosszabb kihallgatáson fogad-
ta Lukács László pénzügyminisztert,
a kinek előterjesztéseit meghallgatta.
A tegnapi délutáni minisztertanács a
kvóta kérdésre szinte kitért és Bán-
ffy Dezső báró miniszterelnöknek módjá-
ban lehetett igen érdekes felvilágosi-

tásokat adni minisztertanácsának, mert
a keddi udvari ebéd után tartott cere-
le alkalmával a király hosszasan be-
szélgetett vele és Szilágyi Dezsővel,
míg nem később Széll Kálmánt is
odaszólították, a ki ezután szintén részt-
vett a társalgásban. A külsőségekből
ítélve, szemtanuk állítása szerint ez a
beszélgetés igen érdekes lehetett. Bár-
mi legyen is az írásbeli jegyzékváltás
sorsa, a végleges döntés vasár-
nap vagy legkésőbb hétfőn be-
fog következni és e czélból vasár-
napra Baden i gróf miniszterelnök
és Bilinsky pénzügyminiszter Buda-
pestre érkeznek, úgy, hogy az összes
kiegyezési törvényjavaslatok még e hó-
napban be fognak terjeszteni mindkét
országgyűlésnek.

Bánffy és a megsértett par-
lament.

Budapest, május 19.

A főváros politikai és parlamenti kö-
reibe folyton erről az óriási fiaskóról foly
a beszéd, melyet Bánffy Dezső a parlament
pozsonyi szereplése ügyében elkövetett.

A kormánypárt bizonyos elemei a Bánffy
háta mögé húzódnak és a legválságosabb per-
cekben folytonos tanácsokkal zaklatják a kor-
mány fejét. Szapáry is ilyen keletlen taná-
csoknak köszönheti vesztét. Tegnap, midőn
Bánffyhoz az interpellációk intéztettek, ez a
gárda ismét kezébe vette az ügyet.

— Válaszolj azonnal!

— Ezt már nem hagyható szó nélkül!

Ugy, hogy Bánffy a megállapodás el-
lenére, csakugyan nekiugrott és ekkor érvé-
nyesült minden színezés nélkül az ő egyé-
nisége.

A szabadelvű pártban most nyílt tá-
madást intéznek azon miniszterelnöki „su-
gók” ellen, kik magukat a pártban olyan sze-
rénytelen módon akarják érvényesíteni s a
kik most is alkalmat adtak arra, hogy Bánffy
azt a helyre nem hozható megfontolatlan-
ságot kövesse el, a mi valószínűleg vesztét
fogja előidézni.

A pozsonyi tisztelgés elmaradásáról a
következő részleteket közlik:
Egyes kormánypárti lapok ma még
mindig ragaszkodnak ahhoz az állításukhoz,
hogy szó sem volt Pozsonyban az országgyű-
lés fogadásáról.

Módunkban van ezzel szemben a Po-
zsonyban megjelent fiatal kormánypárti kép-
viselőkre hivatkozni, a kiket éppen azzal biz-

tattak az utra, hogy alkalom fog számukra
nyílni a fogadásnál, hogy a király által meg-
szólítással kitüntetésnek. Nem egy új kép-
viselő csináltatott magának erre az alkalomra
diszruhát és előre örült, hogy mint fog benne
a király előtt tiszteleghetni.

A fogadáshoz fel is húzták a pompás
diszöltönyöket és annál nagyobb volt meg-
lepetésük, mikor Szilágyi Dezső fekete
redingotban és szürke nadrágban jelent meg
közöttük.

Valaki bátorságot vett magának és meg-
kérdezte:

— Kegyelmes ur! Hát nem megyünk a
király elé?

— Nem! Én nem vezetek semmiféle
deputációt! — szólott Szilágyi és nem éppen
barátságos közmozdulattal egészítette ki sza-
vait.

Képviselők és főrendek tétovázva állot-
tak. Sokan még azt remélték, hogy ha Szilá-
gyi nem is, de Tóth Vilmos talán mégis
vezeti majd a küldöttséget. A főrendház el-
nöke ugyanis diszmagyarban jelent meg, rend-
jelszalagokkal.

Egyszerre csak oda lépett hozzá Szilá-
gyi Dezső, félreya és mindegy 10 percig
beszélgetett vele.

A beszélgetésből a körülállók csak Tóth
Vilmos utolsó mondatát hallották, mely így
hangzott:

— Igazad van! Megyek haza levél-
közni!

Ez azzal a fogadás kérdése el vol in-
tézve a képviselők szerte mentek.

Igy beszélte ezt el a Pozsonyból Buda-
pestre haladó gyorsvonaton egy kormány-
párti képviselő az újságíróknak egy „nemrég-
i” kinevezett főispán jelenlétében és fülle-
hallatára.

A r. kath. autonomia.

A hivatalos lap ma ideérkezett száma
közli a királyi kéziratot, mely a kath. kon-
gresszust hat hónapon belül összehívja.

A királyi kézirat így szól:

Vallás- és közoktatásiügyi magyar
miniszterem előterjesztésére az 1870. évi
október hó 20-ára egybehívott kongressz-
zust befejeztnek nyilvánítva, megenged-
tem; hogy a magyarországi kath. egyház
önkormányzatának szervezésére jelen elha-
tározásom keltétől számított hat hónapon
belül, új kongresszus hívassék egybe.

A kongresszus egybehívásának mód-
jára és munkálkodására nézve az 1895.
évi november hó 29-én kelt elha-
tározásomban foglaltak veendő irány-
adól; egyben felhatalmazom a bíbornok-

korlati irányt, a mi pedig tudományos ér-
demeiket nagyban emelné.

Tölk várónak meg, hogy valami kis
kátéban, vagy más népies fűzetekben ismer-
tessék ezt az ügyet. Tán egy új nemzedék
nemesebben fogná fel az éneklő madarak
szükségét, hasznát és védelmét.

Az ilyen fűzetek a külföldi madarak
kegyetlen gazdait arra is megtanítaná, mi-
keppen kell ezeknek a szegény foglyoknak
elviselhetőbbé tenni a rabságot, mert meg-
iemernék mindazokat, a mik a szerencsétlen
kis rabok életfeltételét képezik.

A milleniumi ünnepségek alatt Buda-
pesten tartott XII. nemzetközi állatvédelmi
kongresszus az állatvédelemnek — mint min-
den más humanisztikus intézménynek — czél-
ja elérésére egyik legfőbb eszköz gyanánt a
sajtót jelölt meg. Igen érdekes fejtegetést
nyújtott e tekintetben az állatok egyik leg-
jobb barátja, Werther Alwin. Erről beszél-
tem a kongresszuson én is; kardinalis elvű
állatvédelmi a saját képviselőinek bevonását
az állat-védelem körébe, kik a költészet és
szépproza sokféle alakjában hatnának az el-
mére és szívre egyaránt.

A képes lapok kitűnő szolgálatot te-
hetnének, ha időnkint az állatvédelmet egy-
egy szép zsűrben mutatnák be olvasóinak.
A szelid érzelmek kedves öbrösztői ezek a
bajos képesek és mindig hatnak az em-
berre. Nagy szolgálatot tehetnének még a
könyvkiadók, társulatok és hasonló váll-
alatok, ha, főleg a gyermek-világ számára,
kiadandó művekben az állatok védelmét fel-
karolnák.

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1897. május 20.

A mi énekes madaraink.

Írta: Fülöp-Szántó Lajos.

Napsugaras, gyöngyvirágos májuskor
benépesül a szabad természet. Az élet vi-
dám sarka tölti el a viruló réteket és halmo-
kat. Illatos szellő járja át a léget; valami
édes orgonaszagú kél a friss lombok között
és a dalos erdők énekével egyesülve, édes
harmoniaja lesz az isten templomának.

Az énekes madaraknak, ezeknek a ked-
ves, szárnyas ezigányoknak zenéje odasimul
a szívünkhöz; megérinti érzelmek húrjait
és bújjos akkor rezeg át egész lényünkön.
Szébbnek kezdünk látni az életet ismeretlen
vágy tölti el a boldogság iránt...

A fészekrakas gondolai közt sem hagy-
el a dal, titeket, kedves madaraink! Dalol-
tok, hogy munkára és megnagyvásra intsetek
az elégedetlen embert. Ha szövetségesei lesz-
tek: megvidámítjátok őt s a kártekon rova-
rok pusztításával áldást hintetve két keze
zunkjára. Én — ez a kész üldöz, pusztít
benneteket... Ez a ti sorsotok átká!

A szegény állatok között legkeserveesebb
az éneklő madarak sorsa. Minden vihar meg-
tépít őket s gyakran feldúlja fáradsággal épít-
ett otthonukat. Mikor csipező fiókáiknak
örülnek, azokat a rossz gyermekek szedik
el. Ez a kegyetlenség sokszor halálra gyöttri
az ártatlanság vájt fészek lakóit. Ha a maguk

és kicsinyek életmét keresik, mindenütt
kelepeze, tör fenyegeti; legtöbbször keserves
rabságba ejti.

Az énekes madarakkal való kereske-
dés eddig sohasem látott mérvet öltött nálunk.
Ezer, meg ezer számra hurezolják ezeket
az apró rabszolgákat a távol idegenbe.
Megfosztják szabadságuktól, övéiktől; min-
dentől, a mi kedves és jó volt nekik, hogy
örökös fogságban végezék be szomorú éle-
tüket.

A mód, melylyel ezt a kegyetlenséget
végezik, szintén megbotránkoztató. Fülhábó-
rodik minden jóérzést ember, mikor ezeket
a szegény állatkákat kalitkának csufolt lá-
dában egymásra zafolják s kellő táplálék
és tisztaság hiányában vérig kinozzák.

Mi, kik a külföld véleményére egy-
más dologban olyan sokat adunk, mit szó-
luk ahhoz, mikor ott kinn az egyes nemze-
tek kongresszusain, sajtóban felpanaszolja
a mi botrányos állatkinzássainkat? A mult he-
tekben is külföldről panaszkodtak a bu-
dapesti állatvédő-egyesületek, hogy Erdély-
ben külföldi Dénán és Fogarason az éneklő-
madarakat nagy mennyiségben fogadossák
össze s egyre-másra küldik fel Bécsbe, Ber-
linbe.

Egyszóval tömérdek madarat szállita-
nak hazánkba Németországba, honnan legin-
kább az Egyesült-Államokban küldözgetik.
A magyar tengelice nagyon keresett czikk
Amerikában, ugyintén a vörös és fekete
fülemile, — bár ez utóbbinak csekély per-
centje képes kiállni a hosszú tengeri utat.

Eltelkintve a madarak kímélésének eti-
kai és közgazdasági hasznától, nemzetünk
jó hírneve megköveteli, hogy megakadályoz-
zuk ezeknek a szegény állatkáknak pusztítását.

A mi szegényünk táblája a berlini
német lapok hirdetése:

Ungarische Nachtigallen.

die besten Gebirgsschlager versende
das Stück von 2.50 — 4 M. im Dtz.
24 M. Garantie für alles.

Anfragen mittelst Doppelkarte erb.
Bestellung befördert die Expedition
der „Thier-Börse“ unter Nummer
5478.

Egy másik bécsi hirdetés igéri, hogy
április 24-től kezdve az ungarische Nachti-
gall und Schwarzwachtel darabja 4—5—6
márkáért kapható. Potsdamban a délmagyar-
országi csalogány darabját 3-50 márkáért,
Hamburgban a tengeliczét 2 márkáért, Prá-
gában az erdélyi csalogányt 4—5 márkáért
kínálják.

Szeretünk külföldi példákra hivatkozni.
Ime ott van az angol parlament: törvényt
alkotott, mely a tengeri madarak pusztítását
szigorú büntetéssel fenyíti. Ezt a törvényt a
hajósok ismételt folyamodásaira hozták. Ké-
relmüket azzal indokolták a hajósok, hogy a
tengeri madarak kiáltásai által a köd miatt
elgazodni nem tudó hajókat mindig figyel-
meztetik a part közelségére s ezáltal már
nem egy hajótörést akadályoztak meg.

A rovarvő s így az énekes madarak is

herceggimást, hogy most említett elhatározásom kereténél a kongresszus egybehívása és vezetése tekintetében a szükségességet eszközölje; végre elutasítom őt, hogy ezen elhatározásomról a bíbornok herceggimást haladéktalanul értesítse.

Kelt Bécsben, 1897. évi május hó 14-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Wlassica Gyula, s. k.

A királyi elhatározás szövege, melyet Wlassica miniszter a képviselőház 1896. évi február 5-iki ülésén mutatott be, a következő:

Vallás és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére a magyarországi katolikus egyház önkormányzatát szervező kancellariusának, általam később meghatározandó időben való megtartását megengedem s egyszersmind jóváhagyom, hogy:

1-ür ezen kongresszus ezáltal is az 1869. évi október hó 25-én kelt elhatározásommal helyben hagyott választási szabályzatban meghatározott módon alakuljon s hogy.

2. ezen új kongresszushoz az 1870-71. évi kongresszus munkálata azzal küldessék vissza, hogy azt a változó viszonyokra való tekintettel, valamint az Engem megillető legfőbb kegyuri és felügyeleti jogok s a római katolikus egyház szervezetének szigorú szem előtt tartásával, újabb megfontolás alá vegye és kellő módosítás után jóváhagyás végett újlag Hozzám terjessze fel.

Felteszem egyébiránt, hogy a fennemlített 1869-iki választási szabályzat csak a szervező kongresszus alakulására szolgál, mely kongresszus a kérdéses autonómia szervezésének meghatározásával egyúttal hivatva leendő ezen autonómiát képviselő testületnek mikénti alakulását megállapító szabályzatot előterjeszteni.

Midőn végre a kongresszus megtartására kitűzött időpontot, illetőleg továbbá előterjesztését a bíbornok-herceggimást meghallgatása után, annak idején elvárom, felhatalmazom őt, hogy adandó alkalommal a magyarországi katolikus egyház önkormányzatának ügyére vonatkozólag, az országgyűlés mindkét házában jelen elhatározásom értelmében kijelentéseket tessen.

Kelt Bécsben, 1895. évi november hó 20-én.

Egy magyar találmány.

(A budapesti Telefon Hirmondó Kolozsvárt.)

Két czikk.

I.

A legújabb idők korszakalkotó találmányai között, a melyek az emberi szellem diadalát hirdetik, előkelő, sőt mondhatni domináló pozíciót foglalnak el a távolságok elenyészését célzó: a vasut, a távíró, a telefon. Ezek érzetik áldásos hasznukat legalább annyira, mint a legközvetlenebbül az emberiséggel, s ezek váltak aránylag rövid idő alatt legnépszerűbbekké.

A vasut, a távíró, a telefon azok a találmányok, a melyeknek köszönhetjük azt, hogy ez a fogalom: távolság, lényegesen vesztett jelentőségéből.

És csodálatos, hogy az emberek a 16 századnak ezeket a nagy vívmányait mennyire gondolkodás nélkül használják. A luxus vonat utasa nem is tudja elképzelni, hogy volt valaha utazás „gyors” kocsin is, a Budapestről telefonon bécsi barátjával diskuráló pedig bizonyára nem gondol arra, hogy

egy évtizeddel ezelőtt még nem volt meg az a szál drót, a melyen olyan szépen beszélgethünk a bécsiekkel.

De éppen az a körülmény, hogy a publikum olyan hamar megszokta a használatukat, bizonyítja azt, hogy mennyire életűségletet pótolnak.

Igy van Budapest közönsége a telefon ikerestvérevel, a Telefon Hirmondóval, ezzel a világon egyedül álló magyar találmánnyal is. Robida és Bellamy írtak fantasztikus regényeikben valami olyan esodáról, a mely felolvasásokat tart az előfizetőknek, a kinek a szobájába ennek a drótjait bevezetik. De ezek az igazán élénk fantáziával megáldott írók is csak a 20. század regényeinek hitték esodát a megvalósítását. Sime, itt Budapest, a sokáig barbárnak tartott Magyarország fővárosában akadt egy magyar ember, Edison méltó tanítványa, Puskás Tivadar, a ki nem törődve a gunyolódókkal és szkeptikusokkal, még a 19 században megvalósította ezt a csodát. Alig egy pár esztendeje, hogy Puskás emberei a beszélő újság első sodronyait ífeszítették a főváros utcáiban s ma már minden uri család lakásának falán ott függ a Hirmondó két kagylója és az előfizetők száma meghaladja a 6000-et. A budapesti közönség pedig a melynek valóságos életűségletévé lett annyira megszokta a Telefon Hirmondót, mint ha a telefon hangmegosztásának elve mindig ismeretes lett volna. Megszokta a publikum annyira, hogy ma már fölöslegesen találja dicserni s legfeljebb a kritizálásra keres alkalmat.

Az a hír azonban emóciába hozta a fővárosiakat is, hogy a Telefon Hirmondó nem kisebb dologra készül, mind vidékre való kiterjesztéséért. Igen e válatat intézősége komolyan foglalkozik azzal a tervvel, hogy hálózatát összekapcsolja a vidék nagyobb városaival s ezzel országos vállalatát. — Kísérletek is történtek már ez irányban s Arad és Szeged lakói végighallgatták a Telefon Hirmondó egy-egy hangversenyét. Hogy ezek a kísérletek milyen fényesen sikerültek, annak illusztrálására álljon itt a következők néhány sor, a mely a kísérletek után egy vidéki lapban jelent meg:

„A kitűnően sikerült próba felejthetetlen lesz az előtt a társaság előtt, a mely közel kétóra hozat állott igazán alatt a modern találmányok legmeglepőbb és legbámulatosabbának: a Telefon Hirmondónak. Oly tisztán hallottuk az opera előadását és a hangversenyt, hogy ezzel szemben a „nil admirari” elve megszűnik. Ezt meg kellett csodálnunk.”

Ilyen lelkesedéssel fogadják a vidékiek annak a hírért, hogy a Telefon hirmondót hozzájuk elvezetik.

A kísérletek után most már bizonyos, hogy a Hirmondó, a mint Budapestben 612 kilométer hosszú vezetékén 6300 előfizetőnek igényeit tudja kiszolgálni, úgy képes lesz több az ország nagyobb városaiiba elfutó vezetékét kielégíteni. A kérdés technikaiilag meg van oldva.

Nem olyan kicsiny dolog az, ha a Budapestben kimondott szó, az itt elhangzott zene egyszerre csendül meg az ország minden részében. Minden új oszlop, a mely továbbra viszi a hirmondó sodronyát, egy-egy újabb közvetítője lesz a magyar művelődésnek, terjeszti a magyar szót, magyar zenét.

Ballerinák a kaszinóban.

Budapest, máj 19.

Már ismeretes, hogy Nopcsa Elek báró a budapesti nemzeti színház és opera intendánsáról az előbbi napokban felettebb pikáns dolgok jutottak napvilágra.

Az eset főleg politikai körökben felette nagy meglepetést keltett.

Azok a részletek, a mik az Opera belételeiről nap-nap után nyilvánosságra jutnak, lehetetlenül teszik többé ezen ügynek hallgatással való mellőzését.

A kormány körében, úgy értesülünk, hogy az a felfogás uralkodik, hogy Nopcsa br. vagy sajtóperit indítson az őt támadó közlemények miatt, vagy mondjon le intendánsi állásáról.

Holnap délelőtt Szilágyi Dezső képviselőházi elnökhöz ellenzéki részről előterjesztést szándékoznak tenni, hogy vegye ő kezébe a dolgot. Vizsgálja meg az elébe terjesztendő adatokat és szövege fel Nopcsát, hogy a tisztázására szükséges lépéseket tegye meg. Ezen esetben a képviselőházban az interpelláció nem tétetnék meg.

Szilágyi Dezső azonban, nem hiszük, hogy ez ügybe beleavatkozzék. Így tehát az interpelláció szombaton meglesz, némely lap azt a hírt közölte, hogy Visontai Nopcsa br. kérésére halasztotta el szombatra interpellációját.

Ezzel a hírrel szemben ma Visontai kijelentette, hogy vele Nopcsa br. nem beszélt.

Magát az esetet, hivatalos részről — egyik budapesti lap tudósítója előtt — következőképp adták elő:

A Piros cipő nagy sikere után a szerző és főszereplők tiszteletére Nopcsa br. estélyt rendezett, melyre több barátját is meginvitálta. Az említett estélyen nagyon jól mullattak, de minthogy csak kevés nő volt jelen, a mulatság nem végződhetett táncozással. Azt intendáns barátai megkérték őt, hogy ismétlje meg a mulatságot s invitáljon meg néhány ügyes táncosnőt. A báró ebben semmi különösöt nem talált és azért a kaszinóban egy újabb mulatságot rendezett, a melyre maga hívta meg a lapokban megnevezett 6 leányt.

Egyik budapesti lap munkatársa felkereste az illető balettáncosnók közül Balogh Szidi, Schmiedek Gizella és Láng Csézia kisasszonyokat, a kik szintén előadták, hogy őket a kérdéses mulatságra szintén az intendáns hívta meg.

Az tehát, úgy látszik, kétségtelen tény, hogy a kaszinói mulatságot maga az intendáns rendezte és arra a ballerínákat maga hívta meg.

Nopcsa báró barátai azzal védekeznek, hogy a ballerínák egyszerűen „meg lettek hívva”, de nem az intendáns által „berendelve”. Azt hiszik azonban, hogy ez a disztinkció föltöbbé kevés fontossággal bír.

Azt senki sem hiszi, hogy Nopcsa báró úgy kényszerítette a hölgyeket a megjelenésre. Az intendáns részéről elég e tekintetben az egyszerű meghívás is, hiszen azzal a pozitív dologgal mindenki tisztában van, hogy az ily meghívás visszautasításának mi szokott az illető leányokra nézve a következménye lenni.

Szerintünk lényeges a dologban az, hogy a magyar királyi Operaház intendánsa beáll közvetítőnek ilyen jellegű mulatságok rendezésére és hogy az ő hatósága alatt álló királyi intézet személyzetét kaszinói urak mulatságára szállítja.

Ez több, mint a mennyit a magyar kir. Operaház élén álló egyén részére megengedhetők tartunk.

Ugyanez ügyben egyik dolgozó társunk Káldy Gyulát, az opera igazgatóját is felkereste, ki a következőket mondotta:

— Én arról a kaszinói mulatságról tegnapelőtti egy szót sem tudtam. Erre nézve tehát nem is adhatok semminemű felvilágosítást. A mi D. Müller Katicza végleges elbocsátását illeti, azt én mindenáron megakartam akadályozni. Senki jobban tehetőségét nem méltányolhatta, mint éppen én, ki 12 évvel ezelőtt, mikor Coppini távozásban volt, ajánlottam őt Podmaniczky bárónak, az akkori intendánsnak, mint Coppini utódát. Miért hozassunk Olaszországból valakit, mikor itthon is van? Ezt mondtam az akkori intendánsnak, ki meg is szívelte tanácsomat.

Ismétlem, én nem akartam, hogy Müller Katicza végleg távozzék az intézetből s azért ajánlottam fel neki a balettmesternőit állást azzal a megjegyzéssel, hogy nem a kezdőket, hanem a 15—16 éveseket fogja tanítani. Hogy a szakítást megakadályozzam, 14 napig nem mutattam meg azt a bílszke hanglevelet az intendánsnak, melyet a lapok a legutóbbi napokban nyilvánosságra hoztak. Ennél többet nem tehettem.

Az igazgató szavaiból világosan kitetszik, hogy Müller Katicza elbocsátásának nem ő, hanem az intendáns volt az értelmi szerzője, a mi kétségtelenül teszi, hogy az igazgató állás az operánál nem egyéb, mint egy üres fikció.

Mind a két szubvencionált színháznál mai napon a beszélgetés témáját kizárólagosan ez a legújabb botrány képezte. A Nemzeti Színháznál minden ünneztetés művész föltétlenül eltilti Nopcsa viselkedését.

Egy ember — mondják — a ki annyira nem ismeri állásának méltóságát, hogy ballerínákat vezet a kaszinóba, az nem maradhat egy pillanattig sem intendáns. Ugyan ez a hölgyek véleménye is, kik nem csekély kárörömmel veszik az értesüléseket a botrány felől.

Minket észre sem vett, s a balettkarhölgyeket favorizálja a kaszinóban. Megérdemli a sorsát.

Az Operában mindeniknek feltűnik, hogy a meghívott balettleányok olyan keveset beszéltek arról a kaszinói mulatságról. A legtöbb operai tag, épp úgy mint az igazgató, csak a lapokból értesült az egész dologról.

Általában meg vannak győződve, hogy Müller Katicza nyilatkozataival a leleplezőseknek még nem szakadt vége. Legközelebb, mint halljuk, Daneky Sarolta is nyilatkozni fog. Vele még furcsábban bán el Nopcsa, mint Müller Katiczával.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, május 20.

— A vízvezeték ügye. Tegnap hírdünk vonatkozólag, melyben azt írtuk, hogy dr. Fischer Lajos ügyvéd a vízvezeték ügyében kezdeményező lépést tett s a melyben írva volt az is, hogy hivatalos részről is unják a vezeték mizeriákat, — ma Fischer urtól levelet vettünk, melyben kijelenti, hogy minden hivatalos befolyástól menten igyekszik a vízvezeték vajdó, türethet és tarthatatlan al-

lapotba jutott ügyét, abból a hinárból, a melybe jutott, kiszabadítani.

Mi örvendünk, hogy nem hivatalosan tette dr. Fischer a kezdeményező lépést egy jobb irányba, mert azt tapasztaltuk, hogy épen hivatalosan szokott elposványosodni minden ügy.

Öszintén kívánjuk, hogy az általa kezdeményezett lépésnek legyen meg az üdvös eredménye.

— Kolozsvár város a tornászati jubileum. Az urnapiján tartandó tornászati jubileum Kolozsvár városa is részt vesz. — E tárgyban a következő szép átiratot intézte a rendezőséghez. — A városi gyakorlatokban részvételre eddig jelentkezett: Veres Lajos, Kükemezei Árpád, Kővári Arthur, Moricz István. A Kolozsvári Tornavivó Egyesület 25. évi jubileumát előkészítő bizottság elnöke tek. Kővári Mihály urnak helyt. A 25. sz. a kelt nagybecsű meghívását örömmel véve szerencsések vagyunk értesíteni a tek. Elhők urat, hogy tornavivó egyesületünk jubileumán kedves kötelességünknek ismerjük részt venni. Kolozsvár sz. kir. város Tanácsának 1897. évi május hó 18-án tartott üléséből. Szvacsina h. polgármester.

— Társas estély. Rendkívül kellemes társas estélyt tartott tegnapelőtt a kolozsvári orsz. tört. ereklye muzeum. Az idei májusi estély már az 58-ik volt s az estélyek 5-ik évfordulójára esett. Meg is emlékeztek az 1892 májusi kezdeményezőkről, a három ezredesről s több bajtársáról, kik az első össze jövetelt megnyitották és kik közül kettő már elköltözött. Igen érdekelte a jelen levőket Dorgó Albert által a muzeumnak leküldött két levél, mely részletesen ismerteti az Unióra vonatkozó kolozsvári márciusi mozgalmakat és ünnepeket. A levelek annál inkább érdekeltek a jelen voltakat, mert közülük többen részt vettek a mozgalmakban annak tárgyait kiigéztették. E két levél egyikét írta: Dorgó László kolozsvármegyei aljegyző a másikat pedig Dorgó Gábor szolgabíró Kozmatelkéről, mind a két levél meg fog jelenni a „Történelmi Lapok”-ban Csevegő tábornok is írt két levelet Amerikából a az arezképét is beküldötte.

A társaság üdvözlő iratot készített a még mindig önkéntes számtűzésben élő vitéz tábornoknak. Veres Ferenc mükedvő fényképész több muzeumi ereklyét lefényképezett. Ezek képeit bemutatták a meg fog-nak jelenni a folyóiratokban. A társas estély tagjai ismét növelték az 50. évi évforduló alapját. Ez estélyen jelen voltak: Szabó Sámuel h. e. elnök, Biró József, Persián Gergő, Vincze István, Bányai György, Nedorozsák János, Kömbsz József, Vincze István, Kuzsók István, Sárdy Lőrincz, Walter E. dr. Persián Viktor, Taub Nánán, Kuzsók István. stb.

— A Petőfi-szobor és a szászok. Segesvárról hihetetlen esetről értesítik lapunkat. Bármilyen ellenségei legyenek is a szászok a magyar állameszmének és bármiként gyűlöljék is a nemzetet, mely nekik hazát adott és hazát tart fenn, de a miről most értesítünk, az mégis hihetetlenül hangzik, mert az önmagát „Kulturfolk”-nak hirdett szász nemzet műveltségi renoméján itt érzékeny csorbát.

Az eset a következő:
A Petőfi-szobor bizottság, mely ma-

A társadalmi feladatok megoldására nem elég az ész; szív is kell hozzá és meleg részvét a szenvedések iránt. Mi ezt a nemesen érző szívet keressük!

Én hiszem, hogy a sajtó az állatvilágban, különösen az éneklőmadarak megvilágosításában segítségünkre lesz. Szép és hasznos munkát teljesít velünk, mely a sajtó magasabb feladatának megfelel.

Jól tudja a sajtó, hogy a család és iskola nem mindig adja meg azt az erkölcsi erőt és a jellemnek azt a bensőséget, mely a becsület útján vezetni állandóan az embert. A világban is nevelni kell az ifjúságot és ezt legnagyobb mértékben a sajtó teheti.

Legtöbb társadalmi bajunkat gyógyítani csak úgy lehet, ha a nemzeti élet minden rétegét a szépnak és a jónak érzete hatja át.

Ebben áll a sajtó legfőbb feladatának megvalósulása és sikere.

Őseink az éneklő madarakat kedves dalukért, a kártyakony rovarok pusztításáért a legnagyobb gonddal és szeretettel becézték. Házaikat mintegy megtisztelték tekintetük, ha azon fészkeltek, vagy környékében letelepedtek.

Házi barátaiknak nézték ezeket a kedves piczi dalosokat és véteknek tartották megbántani...

A szabadtermészet végtelen szépsége mindig felemelő érzést nyújt a küzdő embernek, mikor pihenni vágyó lelke önként oda viszi. Nagy szellemek ismerték föl ezt és aztán példát, hogy azt megbecsüljük. Mily magaslatot látvány, mikor Haydn (Négy év-

szak), Berlioz, Wagner, Liszt (Szent Ferenc beszélgetése a madarakkal) műveikben édes gyönyörrel tárták föl a madarak zenéjét...

És — mi napról-napra szegényebbek leszünk az ideális örömeinkben!

A Rode titka.

— Angol regény. —

Az „Ellenzék” számára fordította: AMICA.

I.

(Folytatás.) (2)

— Természetesen.
— Nos hát, ő Deringben van. Édesem, hizelegj egy kicsit a hiszágnak és gyarlóságainak, és ez által juttasd nevedet a végrejelenésébe. Ez is egyik útja, hogy szeren csédet megcsinál.

— Ő nem sokkal idősebb atyámnál — viszonzá Roda.

— Nom sokkal. De a nyomorúságból való kijövetelre ez csak az egyik út számadra. Roda, csinálhatsz egy jó házasságot.

— Igen, arról gondolkozni kell, — válaszolá a leány nyugodtan. — Hallgatott egy pillanattig, aztán azt mondá — Azt hiszem, hogy atyám sokat foglalkozott azzal a gondolattal, hogy lehetetlenség, hogy atyámmal lakjam?

— Ugy van. Én csak két szint használtam a levelemben — fehéret te érted, feketét magamért; te voltál a báránny, és én a farkas. Te a kolostor békés menhelyét voltál elhagyandó, és hogy én mit csináljak veled? Ezt, és még ennél többet mondtam. A levél elment, és voilá! — kezével a válasz felé mutatva.

Roda, leányom, az első ostromot győzelem koronázta. Most rajtad a sor. Mére A mélie szívesen elfogad téged egy pár

hétre. — Erre a levélre a Klastorból ír választ. Mond, hogy mennyire fogsz örülni, hogy kedves rokonaidat láthatod és ülheted, néhány francia kifejezést szórj el a leveledben, beszélj a boldog kolostori életéről, és a kedves apácákról. Kerlj minden reám való vonatkozást. És aztán biztos kísértet alatt indulj Deringbe, igrkezz egy fedél alá jutni az én kedves Millicent testvéremmel, és az én ügyes leányom kitudja vinni, hogy a hugom kedvencei között az első helyet foglalja el. Aztán egy évad fog következni a fővárosban, és egy fényes házasság, és aztán — igen, ekkor gondolhatsz a te öreg atyádra.

— Csábító kilátás — mondá Roda keserű mosollyal.

— Édesem, ez teljesen biztos. Én fogadni mernék rá.

— A kártyák inkább vannak ellenünk, mint a hogy atyám gondolja, — válaszolá a leány.

Hogy játszam én a kolostorból, éppen mostan kijött leány szerepét? Én, a ki két évig éltem az atyám társaságában?

— Édesem, a Kolostorból írott leveleidet megtartottam; olvasd át azokat, és vidd el magaddal. Aztán emlékezz vissza, hogy ezelőtt két évvel, milyen voltál, — milyen őszinte, igazmondó, ártatlan, szelid-arozu kis leányka voltál!

A Roda arczán mélységes keserűség kifejezése vonult át. Nem szökött, de ismét felvette a nagybátyja levélét és átolvasta.

Az atyja figyelemmel vizsgálta, miközben az ujjai a mellette levő asztalon dobolt.

— Roda, ez az egyedüli esélyünk, — mondá, pár pillanat múlva. — Ki vagyok játszva, ideje, hogy Párizst elhagyjam. Marchenak és Lislenek arca és modora sehogy sem tetszett nekem ma reggel; azt hiszem, hogy a mult éjjel gyanítottak valamit.

— Én arról meg vagyok győződve, — szölt közbe Roda nyugodtan.

— Monte Karlóba kell mennem, — folytató Dering ur, — és Lefroy velem jön. Tudom, hogy te gyűlölöd azt a helyet, és nem kívánsz oda jönni.

— Ugy van, nincs szándékomban oda menni, válaszolá a leány. Angliába megyek — Deringbe!

Dering ur felugrott, örömeiben össze csapta a kezét, és nagy megkönnyebbülés kifejezése vonult el az arczán.

— Ez az én jó kis leányom! — Tényleg, Rodám, az alkalommal nem tudnák téged Monte Karlóba vinni! Komisz társaság leszünk, és téged valamiképpen távol kell azoktól tartanom!

— A szerenese soha sem mosolygott reám, — mondá a leány félig önmagához. Miért ne használnám fel ezt az alkalmat?

— Édesem, boldog volnál ha nem tenéd! Csak annyiból áll az egész, hogy életnek az utolsó két esztendejét el kell felejtened és ismét kis kolostori leánykának kell lenned!

— Igen; ennyi az egész a mit tennem kell, viszonzá Roda, keserű mosollyal; felvette a kalapját és a keztyűit. A villásreggeli után kell nézmem — folytató. Sára ismét zugolódik és a fizetését követeli.

— Ördög vigye el azt a frusktát! Roda, miért fogadtad fel azt a leányt? Céline százszorta többet ért!

— Mert Céline — Céline volt; válaszolá Roda keserű mosollyal.

Dering ur a vállait vonogatta.

— Roda, engedj reméltünk, hogy nemsokára eljön az idő, midőn módodban lesz válogatásnak lenni! Lefroy itt fog vilásgreggelizni.

— Atyám nem vethet semmit a szemre, mondá a leány, miután Lefroy úrral egy asztalnál ülök!

Dering ur kivett a tárczájából egy szírvart, s miután rágyújtott azt válaszolá —

— Ha nem mennél Deringbe, egy másik ajánlatot kaptál volna.

— Miféle ajánlatot?

— Házassági ajánlatot Lefroy urtól.

Roda, a megvetés kifejezésével barna arczán, fordult az atyjához.

Dering ur nevetett.

— Édes gyermekem, te Deringbe még máskülönb az tanácsoltam volna, hogy az ajánlatát fogadd el. Öt ezer frankkal tartozom Lefroynak!

— Atyám tudja, hogy gyűlölöm őt.

— De édesem, ha nem mennél Deringbe, hozzá kellett volna menned!

— Soha! Soha!

Jó, jó, most már felesleges a feletl vitatkoznunk. Látod, hogy az én kis tervem felett mind a ketten meggyeztünk. — Roda,

— tevé utána, a mint a leány az ajtó felé ment — mond csak hány éves vagy?

— Atyám tudja.

— Igen, édesem, de te nem tudod, te husz éves vagy. Szabadságot vettem magamnak két évvel megváltoztatni a korodat. Egy nő sem tesz az ellen kifogást, ha két évvel fiatalabbik!

Roda visszafordult a szobába és betette az ajtót. Leült az atyja mellé és kezét annak a karjára tette.

— Atyám, én azt gondolom, hogy nem tudom azt megtenni. Szerepem eljátszására nem leszek képes. Irjon, vagy engedje, hogy én írjak György bátyámnak, és az igazságot megmondjam. Atyám, tudassuk vele, hogy két év óta megosztottam az atyám életét, ő nem utasíthat vissza még akkor sem, ha megtudja az igazságot!

Dering ur letette a szivarját és kezét a leánya kezére tette.

(Folytatása következik.)

gyarokból és szászokból vegyesen van alakítva, f. hó 15-én ülést tartott, mely alkalommal hét szász nemzetiségű egy nyilatkozatot küldött, melyben kijelentik, hogy a rendező bizottsági tagságot nem fogadják el, és semmiféle Petőfi szobor leleplezési ünnepségen nem vesznek részt, mert az ünnepély az ők nemzeti érzületüket mélyen sérti.

E nyilatkozatot, melylyel hinni akarjuk a higgadt szász elem nem ért egyet, — heten írták alá, u. m. dr. Bakon József, Berent Vilmos tanár, Jakobi Gyula tanár, Wohl Ottó szabó, Weber J. gyógyszerész, Misselbacher J. B. és Lingner kereskedők.

A Petőfi-szobor ünnepa tisztán kulturális ünnep. Petőfi magyarul írt ugyan, de nem az egész művelt világ, még az elfogulatlan szászok is, elismeréssel adóznak nevének, mert a költők nem csak egy nemzetnek, hanem az emberiségnek nagy jótétvői.

Mi azt hisszük, hogy Segesvár szász polgárságának zöme nem indul meg hét ur magtéveldése után, s valódi műveltségét és lapintatását azzal bizonyítja be, hogy részt vesz a kultúra, a szépirodalom magasabb ünnepén. Miért ne hozhatná össze a politika által szétválasztott hazafiakat a kultúra közös ünnepére?

Máia ünnepély. A kolozsvári unitárius főiskola nagytermében e hó 29-én délután 10 órakor a Jólétvők emlékére Hála ünnepélyt rendez az iskolai előjáróság. Az ünnepélyprogramja következő: 1. Karének, előadja az ifj. dalárda. 2. Megnyitó beszédet tart Kozma Ferenc isk. f. gondnok. 3. Emlékbeszédet tart Bölöni Vilmos I. éves papnövédek. 4. Karének előadja az ifj. dalárda. 5. Vargasi Dániel Péter emlékezte, felolvassa Boros György theologiai tanár. 6. Jólétvők emléke, irta és szavalja Pap Domokos VI. oszt. tanuló. 7. Bezáró beszédet tart Boros Sándor igazgató tanár. 8. Zene, előadja az ifj. Apolló-kör.

A kolozsvári unitárius főiskolában az 1896—97-ik évi záró vizsgálatok június 18-án veszik kezdetüket. Június 24. és 25-én lesz az értektéti szóbeli vizsgálat. Június 26-án az érdemsorozat elkészítése. Június 28-án theologiai alapvizsgálat és a bizonyítványok kiállítás. Június 29-én d. e. 10 órakor a tanév ünnepélyes bezárása.

Időjárás. A központi meteorológiai intézet értesítése szerint az utóbbi napokban némileg megjavult az időjárás: Az utolsó éjszaka történt ez. Az egész országban már egyből se lehetett hallani, mint a növények pusztulásától: ez a balhít azonban most már meg fog szűnni, föltéve, hogy az időjárás megtartja túrhét jellegét. Minden a további időjárástól függ; ha jó meleg és enyhe időnk lesz, egy a legnagyobb veszedelemtől, a orosz járvástól megmenekülünk, ellen esetben, igen nagy kárt szenved az ország gazdaságának. 1875 és 1879-ből tudjuk meg, minő kárt okozhat Magyarországon a rozsda.

Zene a sétatéren. A Honvéd zenekar holnap a sétatéren a következő műsort játssza: 1. Katona induló, Král. 2. „La Serenade” operav. keringő, Métra. 3. Meritana nyitány, Wallenc. 4. Katona dal „Halke” operából, Moninszky. 5. Nagy magyar ábránd, Bachó.

Lukácsai a rossz hazafi. Pár nappal ezelőtt igaz hittél és a legjobb indulattal azt írtuk Lukácsai Lászlóról a mű mártír, hogy kilépett a magyar haza ellen harcoló csapra gárdájából a papi hivatásához és tehetségeihez méltóbb és illőbb téren érvényesíti talentumait. Megirtuk ezt a Felsőbányai Hírlap nyomán, melynek egyik száma a következő cikkekben rá ismertünk az egykor jó hazafi és gimnaziumi tanár tollára.

Ugy látszik azonban, Lukács azóta megváltozott, a mit tett. Legalább erre mutat az „Egyetemes” mai számának alábbi közlése:

Lukácsai nyilatkozik. A kolozsvári „Ellenzék” nyomán több lap legutóbb azt a hírt közölte, hogy a laozfalusi pőpa, Lukácsai megelégedte a dako-román mártír és igazgató szerepét és most nemcsak parochiája ügyeivel foglalkozik, hanem a felső-bányai helyi újságba hazafias szellemű cikket is ír közérdekű dolgokról. Az aradi „Tribuna Poporului” legutóbbi számában a legnagyobb megbotránkolásnak tartja Lukácsai az ellen a gyanúsítás ellen, hogy épen hazafias szellemű cikkeket írna a magyar hírlapokba. Kijelenti, hogy ez oly nagy rágalom, melyet csak ádáz ellenfelei, a magyar-szabai tribunisták gondoltak ki jó hírszines hazafiasan megrontására. Eszé ágában és ezt egyszer s mindenkorra vegyék tudomásul, a kiket illet. Ezt mi is tudomásul vesszük, de azzal a hozzátétellel, hogy mi egy pillanattal sem kételkedtünk abban, hogy Lukácsai nem tud és nem akar hazafiasan érvelni és gondolkozni.

Tehát tévedtünk. Lukácsai javíthatatlan ak maradt.

Az egyetemi körí majális meghívót ma bocsátotta szét a rendező bizottság. A többféle színnyomással díszített meghívó, mely izlés és fény tekintetében fölül mulja összes kolozsvári elődeit, a Polez Albert új nyomdáját dicséri. A rendező bizottság ez uton is felkéri azokat, a kik akár tévedésből, akár postai mizeriák miatt meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, hogy az „Egyetemi kör” helyiségében kielt ivre Jókai utca 4 sz. Ferenczy ház, neveiket és lakozimókat jegyezzék fel. A majalist érdeklő egyéb ügyben felvilágosítást nyerhetni Lázár Ernő r. bizottsági elnök lakásán (Nagy u. 13 sz.) d. e. 12—1-ig és délután az egyetemi körben 3—4-ig.

Táncmulatság. A kolozsvári román kath. főgymnásium ifjusága 1897. május 29-én szombatn a lövöldben a zárkírt tavaszi mulatságot rendez, Belépő díj nincsen azonban szíves adományokat intézeti jótékony célra köszönettel fogadnak. A tánc kezdete d. u. 5 órakor. A meghívó beléptijegyűl szögál.

Tanító-gyűlés. A kolozsmegyei tanterületi tanítótestület B.-Hunyad- és Almásmenti köré f. e. május 26-án (szerdán) délután 9 órakor tartja meg ez évi második rendes gyűlést B.-Hunyadon, az áll. iskola helyiségében. Ezen gyűlésre a tagtársakat és a tanügyi barátait tisztelettel meghívja Mező Dániel, körí elnök.

Eljegyzés. Molnár Gyula eljegyezte Müller Irént N.-Enyeden.

A közigazgatási bíróság új tagjai. Magirtuk minap, hogy a közigazgatási bírósághoz bírák nem sokára Lits Gyula és Terényi Lajos fognak kinevezetn. Ujabban azonban, a mint értesülünk, Havass Imre kir. főjegyzésnek van nagy kilátása a kinevezetésre, a ki a Wekerle—Bartha-féle sajtópörben nagy érdemeket szerzett magának. Havassnak kinevezetését főképp a közigazgatási bíróság vezetője, dr. Wekerle Sándor támogatja.

Magyarország a párisi kiállításán. Az 1800-iki párisi kiállítás magyar bizottsága kedden délután 5 órakor alakult meg Dániel Ernő báró kereskedelemügyi miniszter elnöklése alatt. A miniszter megnyitóbeszédében kijelentette, hogy bár az országos bizottság és a csoportbizottságok nagyszámu tagokból lettek megalakítva, nem zárkozik el az elől, hogy e bizottsághoz a szükséges képest újabb kinevezések által kikészíttessenek. Lukács Béla, a kiállítás kormánybiztos, közli a részvétel modozatait. E szerint lesz csoportosítva, hanem az országok termékei csoportok szerint lesznek rendezve. Hogy a magyar osztály mily nagy területet fog elfoglalni, azt biztosan még nem lehet tudni, de valószínű, hogy rendelkezésre álló 400.000 négyszögmeterről 15.000 négyszögmetert vehet igénybe Magyarország. Az alakuló gyűlésnek más tárgya nem volt, mire Dániel Ernő báró elnök berekesztette.

III. Béla király temetése. Az országos nemzeti szövetség akcióit indított meg III. Béla királyunk hamvainak gyász-pompával leendő eltakarítása érdekében. Az egyesület főjegyzője Katona Béla máris érintkezésbe lépett az illetékesekkel, melyek most már maguk is azon vannak, hogy a nagy király földi maradványait méltó helyükre jussanak. A szövetség igazgató választmányának e hó 22-én, szombaton lesz a legközelebbi ülése s ezen az ülésen Katona főjegyző beszámol az elért eredménnyel.

Stemplis fogak. A város egyik ismert nevű szabója bepörölte a városnak egy nem kevésbé ismert nevű fogorvosát egy kabát ára miatt. A járásbírósg előtt a fogorvos a szabó követelésére azt hozta fel, hogy ő a kabát ára fejében a szabónak három fogat kihuzta. A szabó ezt tagadta, mire a fogorvos fölkiáltott.

Kérem, ha a járásbírósgnak úgy tetszik, becsatlathatom három vessző alatt az illető három fogát!

A mire egy jelen volt ügyvéd közbe szólt:

— Aztán ne felejtsem el mindenik fogra tizenöt krajczáros bélyeget ragasztani.

Dembinszky grája. Nyiregyházi írják, hogy szabolasme. ye muzeumna igen értékes tárggyal Dembinszky grájával, szaprodott. Az aranyórát, a melyhez a szabadságharaz egy érdekes epizódjának az emléke fűződik, Glück Ignác, nyiregyházi kereskedő, ajánlotta föl a muzeumnak. Az órát apósa, Erlgänder Dávid kapta, magától Dembinszkytól, mikor ez 1849 februárjában egy felvidéai faluba érkezett. Dembinszkynek utógő volt az utja és lovait annyira meghajszolt, hogy azok az említett faluba érve, — összeestek Tanácsalánul állott most a szabadságharcnak az a neveztes szereplője, mikor Engländer bérlő hozzáfietet és készségesen fölajánlotta saját fogatát. Dembinszky kezdetben habozott, hogy elfogadjá-e a szolgáltatászséget és figyelmeztette a bérlőt:

— Kedves öregem, háborus időkben élünk, ki tudja, visszakapja-e fogatát?

Hát csak én is hozhatok áldozatot hazám érdekében — felelte az öreg bérlő.

Dembinszky erre kivette az aranyórát és emléklül adá Engländernek, a kinek a fogatán azután elhajtatott.

A párisi szerencsétlenség. Megállapították már, hogy ki okozta a szörnyű tüzvész, a mely elpusztította a francia arisztokrácia hölgyeinek színe-javát. — A

kinematográfia alkalmazott Ballec nevű munkás megvalloolta, hogy egy étterem telt edényből tölteni akart a készülék lámpájába, a melyből kifogyott az olaj. Minthogy sötét volt, oda szolt Bagasov nevű társához, hogy gyújtsen világót. Bagasov gyufát gyújtott, a melytől lángra lobbant az étér párázata. Egy pillanat alatt tűzot fogott az edény egész tartalma. A fölcsapódott lángok meggyújtották a kinematográf födelét és a tűz óriási sebességgel terjedt el a bazárban. Belacot és Bagasovot egyelőre szabad lábou hagyják. A katasztrófa áldozatainak száma megint kettővel szaporodott; tegnapelőtt meghalt Bonnevall grófné, tegnap pedig a tizenhat éves Marbot Valence szenvedett ki, a Marbot-család ezzel harmadik halottját gyászolja, mert a katasztrófa következtében Marbotné és idősebb leánya is elégett. Az újsgok erős szavakkal elítélik ama férfiak gyáva télettségét, a kik a tüzvész kiütésekor csak a saját életük megmentésével törődtek. Az érseki palotában tegnap bizottsági ülés volt a helyért, a melyen a légett jótékonyági bazár állott. Az érsek megvásárolja és rajta kápolnát építtet. Az az inas, a ki a jótékony bazár egésekor urógett, Greyfulhe grófnőt megmentette, ugy, hogy lánggal lobogó hajzatát betakarta kabátjával s élete kockázatásával ölében vitte ki a lángok közül, azért a Greyfulhe-családtól 100.000 frank jutalmat kapott. A szerencsés legény husz éves fiatal ember.

Melyik a király? IV. Henrik francia királyról maradt fóna a következő anekdota. Egyizben eltévedt a vermandoi erdőben és egy parasztot kért meg, hogy vezesse a városba. A paraszt jó pénzért vállalkozott a vezető szerepre és utközben bizalmas beszédbe ereszkedett a királylyal, akit nem ismert.

Uram — szolt hozzá — önnek előkelő ruhája van; bizonyára az udvarhoz tartozik...

Igen, oda tartozom — felelt mosolyogva a király.

Nos, hát megtehetné nekem azt a szíveséget, hogy megmutatná a királyt... sohasem láttam még!

Még ma megfogod látni! hangzott a felelet — csak vigyázz, hogyha ha a városba érünk; sok csillagó ruhájú urral fognak találkozni egy téren. Nézz jól körül; mindenki le fogja venni a kalapját, csak egy nem. Az a király.

A paraszt örmömmel nyugodott bele a históriába és a városba kísért a királyt. Az egyik téren ünnepség volt, s a hogy az összegyűlekezett nemes urak meglátták az uralkodót, valamennyien kalapot emeltek előtte. A király, kalappal a fején, s így szolt a paraszthoz:

Nos, ugy-e most már tudod, hogy ki a király?

A paraszt csak rábámult, aztán bizalmasan a vállára vergetett és nyugodtan csak így szolt:

Már bizony öreg, vagy te vagy a király, vagy én — mert egyikünk se vette le a kalapját...!

Eladó egy majdnem egészen új magas hajtó kocsit (zandlauffer). Értekezhetni az „Ellenzék” kiadóhivatalában.

Eladó széna. Százharmincz szekér kitűnő minőségű szénafű széna eladó értekezhetni az „Ellenzék” kiadóhivatalában.

MŰVESZET.

Paulay Ede siremléke. Több három esztendejénél, hogy Paulay Ede, a Nemzeti színház egykori kitűnő igazgatója, meghalt. — Tizenöt évig állott a Nemzeti Színház élén, élete javát ennek a színháznak áldozta és egész életerejét fölemésztette abban a törekvésében, hogy a Nemzeti Színház színvonalát a legmagasabbra emelje. Mindenki méltán hitte, hogy ezzel a kiváló férfival szemben, aki annyi érdemet szerzett s aki annyi halát érdemel: a Nemzeti Színház tünneti fog a pietásával. De nem így történt. Több mint három éve, hogy meghalt és Paulaynak a k nincs emléke se a színház csarnokában, se a kerespi temetőben. Csak most jutott eszébe a Nemzeti Színháznak, hogy egyik előadása jóvedelmével nagylelkűen hozzájáruljon a Paulay Edének emelendő siremlék költségeihez. Mult vasárnap csakugyan rendezett erre a célra egy — délutáni előadást, a helyett, hogy a szezon derekán rendezett volna esti előadást, mely egyszersmint méltó lett volna az elhunyt igazgató érdemeihez. Ugy látszik, hogy a színház mostani vezetősége csak az élő direktortrespektálta, a kinek a vállain lassankint fölemelkedett; most másképpen vélekedik és azt hiszi, hogy a szegény halottnak ez a megkéselt alimizma is teljesen elegendő.

Trilby a vidéken. A Vigszínház nagysikerű hipnotikus drámájával, Trilbyvel, nem sokára a vidéki közönség is megismerkedik. A hipnotikus drámát a következő vidéki szinagazgatók szereztek meg: Pestilás Lajos Czegléd, Bokody Antal Nagy-Enyed, Makó Lajos Deés, Kunhegyi Miklós Szolnok, és Leszka és András Nagyvárad.

Burg-színház Bukarestben. A bécsi Burg színház egyik csapatja Lewinsky vezetésével Bukarestbe rendezett expedíciót, hogy a Burgtheater hagyományos hamis pátozsa-

val a román közönséget boldogítsa. Bukarestben azonban csak a román királyné protekciójának köszönhetőek, hogy expedíciójuk nem végződött csufus fiaszkóval, az oláhok csaknem ugy viselkedtek a Burg színészeivel szemben, mint a hogy velük bánt valamikor a híres és nevezetes Szent Pál, a ki tudvalevőleg a faképnél hagyta őket.

Színészet Csik-Szeredában. Junius 1-jével beköltözik Thalia Csik-Szeredába s illetve a Caillag nagytermébe. Deák Péter igazgató jól szervezett színtársulat kezd meg előadásait a Gyimesi vadírággal, mely darabja Géczy Istvának a budapesti népszínházban oly frenetikus hatást idézett elő.

IRODALOM.

Erdélyi Irodalmi Társaság ünnepélyes záró ülését vasárnap d. e. 11 órakor tartja meg a városház nagytermében, mely a közönséget szívesen látja. Tárgy: gr. Kuun Géza elnöki megnyitó. Versényi György: Emlékbeszéd Megyes Lajos r. tagról. Csengeri János r. t.: Költemények. dr. Apáthy István r. t.: Költemények. Hegyesi Vilmos r. t. Elbeszélés. Szabolcsa Mihály r. t.: Költemények.

Mikszáth lapja. Fővárosi tudósítónk írja, hogy Mikszáth Kálmán a „Pesti Hírlap” szerkesztőségéből kilépvén egy részvényszerűség által alapítandó szabadelvű új lap szerkesztőjévé lesz. A mozgalom már régebb keletű, de még nem befejezett dolog, egészen új lapot indít-e Mikszáth, vagy a meglevő szabadelvű irányu lapok valamelyikének, tulajdonjogát szerzi-e meg.

Könyv Deésaknáról. Tarlózás Deésaknabánya nagy község mulja és jelenéből. Ilyen című alatt Kovács Gyárfás egyház megyei előzóár, Deésakna község-nyg műveltségű és tevékeny plébánosa, egy 80 lapra terjedő kötet adalékkal gazdagította a magyar történet irodalmát. Loveltárakból össze gyűjtötte s gondosan feldolgozva közre adott mindent, ami a község történetére nézve fontos és közzétette azt ami történelem és egyház szempontjából szükséges. A kötet tartalma ez: A nagy-közég rövid története. A m. k. sóbányászat. Egyházak és iskolák Történelmi értékt okmányok és emlékek. — Népesedési viszonyok. 1848-49 események Könyves Iván deésaknai nemzetőr parancsnok (jelenleg 82 éves agastyán) előadása, 1848-iki községi jegyzőkönyvek és Kádár József „Belső Szolnok és Doboka megye története” könyve nyomán. Birtok és birtoklasi és egyéb viszonyok. Különfélék. Függetlek. Záródek. A mű Svai-czer Sándor bánya tanácsosnak van ajánlva. Elismerést érdemel e fiatal s a történet irodalom terén példás és sikeres munkásságot kifejtő plébános hasznos tevékenysége s hisz-szék, hogy feleletes hatósága ezt méltányolni is fogja. Kovács Gyárfás alig egy év előtt adta ki a Zalatna és Abrudbánya vidékek kath. egyházairól nagy gondal összegyűjtött adatok alapján írt művét s ma már Deésakna község számos történeti adatát megörvta e könyvével az enyészettől.

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék” táviratait, telefon tudósításait, és sürgöny-leveleit.)

Kulisszák mögöl.

(Saját tudósítinktól).

Budapest, május 19.

A parlament Ottó főhercegnél.

A képviselőház elnökségének tisztelgése Ottó kir. hercegnél képviselői körökben élénk kommentálás tárgyát képezi és az ellenzéki pártok, mint a „Kel. Ért.”, jelenti, ezen a Ház magán jellegűnek deklarált látogatásának okairól bővebb tájékoztatást fognak kívánni a Ház elnökétől. Ottó kir. herceg ugyanis, kit ő felsége tavaly ugyan hivatalosan is bizonyos reprezentatív teendők végzésével megbízott, ez idő szerint semmiféle közjogi funkciót nem végez s így a Ház elnökségének testületileg való megjelenését a királyi hercegnél, legalább is unikumnak tartják.

Szabadelvű körökben ugy magyarázzák a dolgot, hogy a pusztán udvariassági tény abból az alkalomból, hogy Ottó kir. herceg és neje első ízben tartózkodnak a magyar fővárosban hosszabb ideig, s ezt akarta felhasználni a Ház elnöke, a kinek eddig nem volt alkalma, bemutatkozni Ottó kir. hercegnél.

Ezt a magyarázatot azonban az ellenzéki képviselők nem tartják elfogadhatónak. Akadnak továbbá körök és ez különösen a Nemzeti Kaszinóból szívárgott ki, — hogy a képviselőház és nem sokára a főrendiház elnökségének megjelenése Ottó kir. hercegnél azt jelenti, hogy az udvarnál is kíváncsatosnak

tartják, hogy Ottó kir. herceg már is megismerkedjék a magyar törvényhozás vezető-ségével.

A keleti háború.

Konstantinápoly, május 20.

Hivatalos hirdetés szerint Edhem basa táviratham azt jelentette a hadügyminiszternek, hogy Domokos fölött a török zászló leng és hogy a főhadiszállást oda helyezték át. Harom hegyi-ágyut, egy 12. cm-es ágyut és nagymennyiségű tüzérségi és gyalogsági löszert foglaltak el.

Vasuti katasztrófa.

Köln, máj. 20.

A katonai vonat Barmenből indult utnak Köln és Trier állomásokon keresztül Metzbe. Gerolstein nál osztották ketté a vonatot. Ennek második része beletűkközött az előtte haladó első részbe, miközben több kocsi megsérült. Kilenc katona meghalt, 35 pedig súlyosan megsebesült.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Feloldó szerkesztő és lap tulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTTER. *)

Válasz

Dr. Weitzner Márton urnak.

Folyó hó 12-én ezen helyen reám zudított rágalmat visszautasítom, mert a kitűzött időben és meghatározott helyen, fegyveres elégtételt megadásra véget megjelentem.

Már megelőző este tudomására hozták megbízottaim dr. Weitzner Márton ur megbízottának, hogy az én rendelkezési időm másnap délután 2 óra 15 perczkor letelik, ha életben maradok, haza kell utaznom a fél három órai vonattal, s kéretlen ellenfelemt, ha komolyan sértve érezné magát, ezen idő letelte előtt tölem az elégtételt megvezerezni.

Miután a bejelentett határidőig dr. Weitzner Márton ur rendelkezési állapotomat nem vette igénybe, én minden további kötelezettség alól felmentve éreztem magamat, s mint előre jeleztem, haza utaztam. Ez a tény.

Szent-Miklós, 1897. május 18.

Kalderovich Árpád.

A MAGYAR LESZÁMITOLÓ ÉS

PÉNZVÁLTÓBANK

Erdélyrészi fiókosztálya

Kolozsvárt, belközép-utca 8. sz.

ELFOGAD

előjegyzéseket az Oształy-sorsjáték sorsjegyeire.

[2—3]

Fogászati műtermem

Jókai utcából Főter 3. sz. helyeztem át.

Készítek mindennemű műfogorokat, fogjavításokat, obfurátorokat, rossz gyökerekre teljes aranykoronákat, továbbá a fogtechnika legremekőbb speciálisait.

Egyszersmind szíves tudomására kívánom hozni a n. e. közönségnek és tisztelt pátienseimnek, hogy Junius végén rendes két havi körutamra indulok, miért is kérem fogszükségleteiket ez ideig rendezni szíveskedjenek.

D. e. 9—12-ig.

D. u. 2—5-ig.

Fekete Antal,

műfogász.

(Főter 3. sz. Simay-féle ház.)

A legutóbb

London, Páris és Bordeauxban is a legelső díjjakkal kitüntetett

Teutsch-féle borok

kaphatók Kolozsvárt eredeti áron

Segesvári és Társai

főterti fűszerüzletében.

(6—8)

*) E rovat alatti közleményekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.

